

Vec C-584/18

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku súdneho dvora**

Dátum podania:

19. september 2018

Vnútroštátny súd:

Eparchiako Dikastirio Larnakas

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

3. september 2018

Žalobca:

D. Z.

Žalovaná:

Blue Air - Airline Management Solutions SRL

Predmet konania vo veci samej

Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti – Nariadenie (EÚ) 2016/399, ktorým sa ustanovuje kódex Únie o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice (Kódex schengenských hraníc) - Podmienky vstupu štátnych príslušníkov tretej krajiny - Nariadenie (ES) č. 539/2001 – Vízová povinnosť pri prekračovaní vonkajších hraníc členských štátov - Rozhodnutie č. 565/2014/EÚ, ktorým sa zavádza zjednodušený režim kontroly osôb na vonkajších hraniciach založený na jednostrannom uznávaní niektorých dokladov Bulharskom, Chorvátskom, Cyprom a Rumunskom za rovnocenné s ich národnými vízami – Štátny príslušník Kazachstanu, ktorý je držiteľom povolenia na prechodný pobyt vydaného na Cypre a ktorý by chcel odcestovať do Rumunska – Odmietnutie nástupu do lietadla leteckým dopravcom - Nariadenie (ES) č. 261/2004 – Právo na náhradu

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Výklad práva Únie, článok 267 ZFEÚ

Prejudiciálne otázky

1. Má sa rozhodnutie č. 565/2014/EÚ správne vykladať tak, že tento predpis má priame právny účinky, a to jednak pokiaľ ide o právo štátnych príslušníkov tretích krajín, aby ako súkromné osoby nepodliehali pri svojom vstupe do cieľového členského štátu vízovej povinnosti, jednak pokiaľ ide o povinnosť dotknutého cieľového členského štátu nevyžadovať predmetné vízum, pokiaľ sú uvedené osoby držiteľmi víza alebo povolenia na pobyt zaradeného na zoznam dokladov vzájomne uznávaných na základe rozhodnutia č. 565/2014/EÚ, ktoré sa cieľový členský štát zaviazal uplatňovať?
2. V prípade, že letecký dopravca na letisku členského štátu odchodu priamo alebo/a prostredníctvom svojich splnomocnených zástupcov a delegátov odmietne cestujúcemu nástup do lietadla, pričom sa odvolá na zamietavé stanovisko orgánov cieľového členského štátu povoliť jeho vstup do tohto štátu z dôvodu údajne chýbajúceho vstupného víza (visa), možno usudzovať, že daný letecký dopravca zastáva funkciu a pôsobí v mene dotknutého štátu (emanation of State), s tým, že poškodený cestujúci sa voči nemu môže na súde cieľového členského štátu dovolávať rozhodnutia č. 565/2014/EÚ, a to s cieľom preukázať svoj nárok na vstup do krajiny bez ďalšieho víza a požiadať o peňažnú náhradu škody za porušenie tohto jeho práva, čiže porušenie jeho prepravnej zmluvy?

3. Môže letecký dopravca priamo alebo/a prostredníctvom svojich splnomocnených zástupcov a delegátov odmietnuť štátnemu príslušníkovi tretej krajiny nástup do lietadla na základe rozhodnutia orgánu cieľového členského štátu zamietnuť vstup na územie tohto členského štátu, a to bez predchádzajúceho vydania a/alebo doručenia dotknutému štátnemu príslušníkovi tretej krajiny akéhokoľvek písomného odôvodneného rozhodnutia o odopretí vstupu [pozri článok 14 ods. 2 nariadenia (EÚ) č. 2016/399, predtým článku 13 nariadenia (ES) č. 562/2006, v ktorom sa stanovuje povinnosť vydať odôvodnené rozhodnutie o odopretí vstupu], s cieľom zabezpečiť dodržiavanie základných práv, najmä súdnej ochrany práv poškodeného cestujúceho (pozri článok 4 tohto nariadenia)?
4. Má sa článok 2 písm. j) nariadenia (ES) č. 261/2004 vykladať v tom zmysle, že z rámca pôsobnosti tohto ustanovenia sa vylučuje prípad odmietnutia nástupu cestujúceho do lietadla v každom prípade, keď ho letecký dopravca nariadi z dôvodu údajných „nedostatočných cestovných dokumentov“? Má sa toto nariadenie vykladať tak, že sa vzťahuje na odmietnutie nástupu do lietadla, pokiaľ sa v súdnom konaní na základe konkrétnych okolností každého jednotlivého prípadu rozhodne, že cestovné dokumenty boli dostatočné, pričom odmietnutie nástupu bolo nedôvodné alebo nezákonné z dôvodu porušenia práva Únie?
5. Možno cestujúceho pripraviť o nárok na náhradu podľa článku 4 ods. 3 nariadenia (ES) č. 261/2004 v dôsledku odvolania sa na zmluvné ustanovenie o zbavení alebo obmedzení zodpovednosti leteckého dopravcu v prípade údajných nedostatočných cestovných dokumentov v prípade, že takéto ustanovenie existuje v bežných a vopred uverejnených podmienkach prevádzkovania a/alebo poskytovania služieb leteckého dopravcu? Bráni článok 15 v spojení s ustanovením článku 14 uvedeného nariadenia uplatňovaniu takýchto zmluvných ustanovení o obmedzení a/alebo zbavení zodpovednosti leteckého dopravcu?

Príslušné ustanovenia práva Únie

Zmluva o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ), články 77 a 288

Nariadenie Rady (ES) č. 539/2001 z 15. marca 2001 uvádzajúce zoznam tretích krajín, ktorých štátni príslušníci musia mať víza pri prekračovaní vonkajších hraníc členských štátov a krajín, ktorých štátni príslušníci sú oslobodení od tejto povinnosti (Ú. v. ES L 81, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 65), odôvodnenie 12, článok 1 ods. 1 až 3, článok 2

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 z 11. februára 2004, ktorým sa ustanovujú spoločné pravidlá systému náhrad a pomoci cestujúcim pri odmietnutí nástupu do lietadla, v prípade zrušenia alebo veľkého meškania letov a ktorým sa zrušuje nariadenie (EHS) č. 295/91 (Ú. v. EÚ L 46, 2004, s. 1;

Mim. vyd. 07/008, s. 10), článok 1, článok 2 písm. j), článok 3 ods. 1, 2 a 5, článok 4 ods. 3, články 14 a 15

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 z 15. marca 2006, ktorým sa ustanovuje kódex Spoločenstva o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice (Kódex schengenských hraníc) (Ú. v. EÚ L 105, 2006, s. 1), článok 13

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/399 z 9. marca 2016, ktorým sa ustanovuje kódex Únie o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice (Kódex schengenských hraníc) (Ú. v. EÚ L 77, 2016, s. 1), články 2 až 4, článok 6 ods. 1, článok 8 ods. 3, článok 14.

Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 565/2014/EÚ z 15. mája 2014, ktorým sa zavádza zjednodušený režim kontroly osôb na vonkajších hraniciach založený na jednostrannom uznávaní niektorých dokladov Bulharskom, Chorvátskom, Cyprom a Rumunskom za rovnocenné s ich národnými vízami na účely tranzitu cez ich územia alebo zamýšľaného pobytu na ich územiach, ktorého trvanie počas akéhokoľvek obdobia 180 dní nepresiahne 90 dní a ktorým sa zrušujú rozhodnutia č. 895/2006/ES a č. 582/2008/ES (Ú. v. EÚ L 157, 2014, s. 23), články 1 až 8, príloha III

Informácie od Komisie o oznámení členských štátov o rozhodnutiach týkajúcich sa uplatňovania rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady 565/2014/EÚ (2014/C 302/01) (Ú. v. EÚ C 302, 2014, s. 1)

Judikatúra Súdneho dvora

Rozsudok zo 6. októbra 1970, Franz Grad proti Finanzamt Traunstein, 9/70, EU:C:1970:78

Rozsudok z 26. februára 1986, M. H. Marshall proti Southampton and South -West Hampshire Area Health Authority (Teaching), 152/84, EU:C:1986:84

Rozsudok z 12. júla 1990, A. Foster a i. proti British Gas plc., C-188/89, EU:C:1990:313

Rozsudok zo 17. januára 2013, Zakaria, C-23/12, EU:C:2013:24

Zhrnutie skutkového stavu a konania

- 1 Žalobca, pán D.Z., je štátnym príslušníkom tretej krajiny, konkrétne Kazachstanu. Žalovaná, spoločnosť Blue Air, je rumunská letecká spoločnosť, ktorá je ako zahraničná spoločnosť registrovaná na Cypre.
- 2 V prejednáwanej veci je kľúčovým dátumom 6. september 2015, kedy sa žalobcovi odmietol nástup do lietadla na let žalovanej spoločnosti z letiska

v Larnake na letisko v Bukurešti, ktorý bol naplánovaný na uvedený deň a na ktorý mal žalobca potvrdenú rezerváciu.

- 3 Žalobca mal zotrvať v Bukurešti od 6. do 12. septembra 2015, pričom na spätný let z Bukurešti na letisko Larnaka 12. septembra mal využiť služby iného leteckého dopravcu. Účelom cesty žalobcu bola účasť na dvoch skúškach IFAC (International Federation of Accountants), ktoré sa mali uskutočniť 7. septembra v skúšobnom centre v Bukurešti.
- 4 V čase relevantnom z hľadiska skutkového stavu neboli Cyprus a Rumunsko úplne integrované do Schengenského priestoru, vzhľadom na to, že Rada vo vzťahu k nim zatiaľ neprijala príslušné rozhodnutie, a to z dôvodu, že podmienky nevyhnutné na uplatňovanie všetkých častí príslušného *acquis* Únie neboli v uvedených členských štátoch splnené. Kontroly na vonkajších hraniciach týchto dvoch členských štátov, vrátane kontrol na letiskách, sa preto nezrušili.
- 5 V čase relevantnom z hľadiska skutkového stavu nebol žalobca držiteľom víza (visa) vydaného rumunskými orgánmi na účely jeho vstupu do Rumunska. V rovnakom čase však žalobca mal povolenie na prechodný pobyt na území Cyperskej republiky, vydané v Nikózii 15. júna 2015 s platnosťou do 6. apríla 2016.
- 6 Pred plánovaným dátumom odchodu do Rumunska podal žalobca prostredníctvom internetovej stránky rumunského Ministerstva zahraničných vecí elektronickú žiadosť o vydanie vstupného víza. Pri vyplňaní príslušného formulára žalobca uviedol, že patrí do tejto kategórie: „I Hold a short-stay issued by Bulgaria, Cyprus or Croatia.“ Je potrebné poznamenať, že ku dňu podania predmetnej žiadosti žalobcu bolo v platnosti rozhodnutie č. 565/2014, ktoré sa uplatňovalo na Cypre, ako aj v Rumunsku.
- 7 Žalobca dostal vzhľadom na vyhlásenie, podľa ktorého bol držiteľom povolenia na prechodný pobyt na Cypre, od rumunského Ministerstva zahraničných vecí odpoveď v tom zmysle, že na účely vstupu do Rumunska sa na neho nevzťahovala nijaká vízová (visa) povinnosť, pokiaľ jeho pobyt v Rumunsku nepresiahne 90 dní v rámci akéhokoľvek 180-dňového obdobia.
- 8 Dňa 6. septembra 2015 sa žalobca dostavil na letisko, kde ho zamestnanci súkromnej spoločnosti, zastupujúcej spoločnosť Blue-Air na Cypre, podrobili kontrole cestovných dokumentov. Okrem cestovného pasu a povolenia na pobyt na Cypre žalobca predložil aj podanú žiadosť o vydanie povolenia na pobyt v Rumunsku a príslušnú odpoveď, ktorá mu bola doručená elektronicky. Zamestnanci uvedenej spoločnosti zaslali tieto dokumenty pracovníkovi spoločnosti Blue Air, ktorý bol v službe v rámci pozemného personálu (Ground Control) letiska v Bukurešti a ktorého odpoveď znela: „I am sorry but they said that without a visa or a family member residence card, he can't enter Romania“.
- 9 Z tohto dôvodu bolo prijaté rozhodnutie, že žalobcovi sa nemožní nástup do lietadla, okrem iného z dôvodu, že jeho prípadný presun by viedol k porušeniu

právných predpisov a k uloženiu trestných a správnych sankcií voči žalovanej spoločnosti. Žalobca následne požiadal o písomné odôvodnenie rozhodnutia o odmietnutí jeho nástupu do lietadla, ktoré však nikdy nedostal. Nezískal ani akúkoľvek písomnú a odôvodnenú odpoveď rumunských orgánov vo veci odopretia vstupu do Rumunska.

- 10 Po neúspešných pokusoch o mimosúdne urovanie sporu podal žalobca návrh, ktorý je predmetom veci samej.

Základné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 11 Žalobca uvádza, že o odmietnutí jeho nástupu do lietadla žalovanej, a to napriek skutočnosti, že mal všetky potrebné cestovné doklady v súlade s požiadavkami podľa rozhodnutia č. 565/2014 a od rumunského Ministerstva zahraničných vecí dostal odpoveď, podľa ktorej nepodliehal vízovej povinnosti (visa), sa rozhodlo bez akéhokoľvek predchádzajúceho vysvetlenia, bez náležitého predbežného upozornenia, na základe nedbanlivosti, v rozpore s ustanoveniami uvedeného rozhodnutia, nezákonne a/alebo v rozpore s príslušnými dohovormi.
- 12 Žalobca sa obrátil na vnútroštátny súd s návrhom na náhradu nákladov na jeho spätnú letenku, výdavkov na zrušenie rezervácie hotela v Bukurešti, poplatkov za skúšky, ktoré neabsolvoval z dôvodu neuskutočnenej cesty do Bukurešti, sumy rovnajúcej sa ušlému platu, ktorý mu zamestnávateľ nevyplatil z dôvodu študijného voľna poskytnutého na základe jeho žiadosti na účely prípravy na skúšky, ktoré mal absolvovať v Bukurešti, ako aj náhradu morálnej ujmy, ktorú utrpel z dôvodu márnej prípravy na skúšky a z dôvodu, že bol nútený dodatočne sa pripravovať na rovnaké skúšky v inom termíne.
- 13 Žalovaná namietla, že bolo úlohou žalobcu, aby si zaobstaral akékoľvek potrebné vstupné vízum vyžadované zákonom alebo príslušnými nariadeniami, že žalobca vedel alebo mal vedieť, že v Rumunsku sa na neho vzťahuje vízová povinnosť, že bolo na voľnej úvahe rumunských orgánov, či povolia jeho vstup do krajiny bez víza a že žalovaná nemôže niesť zodpovednosť za odopretie vstupu. V prepravných podmienkach uplatňovaných žalovanou, tak, ako ich zverejnila na svojej internetovej stránke, sa vo veci nástupu do lietadla a kontroly cestovných dokumentov taxatívnym spôsobom uvádza, že spoločnosť nenesie zodpovednosť za odopretie vstupu svojho klienta do krajiny orgánmi cieľového štátu, rovnako ako nezodpovedá za dokumenty, ktoré je klient povinný mať, ani za uplatňovanie zákonov, nariadení alebo smerníc v cieľovom štáte.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu

- 14 Vnútroštátny súd zastáva názor, že hoci štátni príslušníci tretích krajín, vrátane Kazachstanu, podliehajú na základe nariadenia č. 539/2001 vízovej povinnosti, Cyprus a Rumunsko, na ktoré sa od 6. septembra 2014 vzťahuje rozhodnutie č. 565/2014, a to až do času, kým sa v týchto štátoch začne v plnom rozsahu

uplatňovať schengenské *acquis*, sa prostredníctvom oznámenia Európskej komisii zaviazali, že víza a/alebo povolenia na pobyt uvedené v prílohe III rozhodnutia č. 565/2014, medzi ktoré patrí aj povolenie na prechodný pobyt, ktoré žalobcovi vydali cyperské orgány, budú uznávať za rovnocenné s ich národnými vízami na účely tranzitu cez ich územia alebo zamýšľaného pobytu na ich územiach, ktorého trvanie počas akéhokoľvek obdobia 180 dní nepresiahne 90 dní.

- 15 S ohľadom na uvedené skutočnosti a vzhľadom na fakt, že ani Cyprus, ani Rumunsko Európskej komisii neoznámili nijakú výnimku z uplatňovania rozhodnutia č. 565/2014, pokiaľ ide o víza a povolenia na pobyt pripojené k cestovným dokladom vydaným v Kazachstane, vnútroštátny súd zastáva názor, že žalobca mal v čase relevantnom z hľadiska skutkového stavu právo spoliehať sa, na účely uznania jeho povolenia na dočasný pobyt vydaného na Cypre, na oznámenie dvoch dotknutých členských štátov o uplatňovaní rozhodnutia č. 565/2014, ako aj na článok 3 ods. 2 v spojení s prílohou III k tomuto rozhodnutiu.
- 16 Pokiaľ ide o prejudiciálne otázky 1 až 3, podľa vnútroštátneho súdu je otázne, či má rozhodnutie č. 565/2014 priame právne účinky, ktorých by sa žalobca mohol na tomto súde horizontálne dovolávať s cieľom uplatniť súdnou cestou nárok voči súkromnej osobe, ktorou je letecký dopravca, vyplývajúci z ujmy, ktorú utrpel v súvislosti s porušením ustanovení uvedeného rozhodnutia a, v dôsledku uvedeného, s porušením prepravnej zmluvy.
- 17 Z článku 288 ZFEÚ a z príslušnej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že ustanovenia rozhodnutia, ktoré je určené členským štátom, nemôžu mať priamy horizontálny účinok, t. j. nemôže sa ich dovolávať súkromná osoba voči inej súkromnej osobe s cieľom uložiť takejto protistrane nejakú povinnosť, pretože predmetné ustanovenia nezaväzujú súkromné osoby, ale členské štáty, ktorým sú určené. Preto otázka, ktorú je potrebné v každom jednotlivom prípade individuálne preskúmať, spočíva v tom, či žalovaná konala ako „súkromná osoba“ alebo ako „štát“, ktorému bolo rozhodnutie určené. Ak žalovaná konala v rámci výkonu právomocí, ktoré na ňu preniesol štát na účely plnenia verejnej funkcie alebo verejnej služby pod kontrolou štátu, je možné priamo sa dovolávať ustanovení, ktoré daný štát zaväzujú. Okrem toho ustanovenia rozhodnutia, ktoré majú mať bezprostredný účinok, musia byť dostatočne jasné a bezpodmienečné. Je potrebné preskúmať, či ustanovenie zakladá určitý počet výnimiek, ktorých podrobnosti majú vymedziť členské štáty, a/alebo či je formulácia takýchto ustanovení neurčitá a vyžaduje si následné prijatie vykonávacích opatrení.
- 18 Nezdá sa, že by rozhodnutie č. 565/2014uložilo členským štátom nejakú povinnosť, prostredníctvom zavedenia zjednodušeného vízového režimu však stanovuje niekoľko možných výnimiek z ustanovení nariadenia. Je však zjavné, že členské štáty, ktorým je toto rozhodnutie určené, využili svoj priestor pre voľnú úvahu a prijali výnimky z prísnejšej právnej úpravy zavedenej nariadením č. 539/2001, čo znamená, že sa zaviazali výsledkom, ktoré uvedené rozhodnutie

sleduje, pričom prevzatie tohto záväzku zverejnili v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

- 19 S ohľadom na uvedené dospel vnútroštátny súd k záveru, že pokiaľ by sa žalobcovi umožnilo nastúpiť na palubu dotknutého lietadla, aby mohol odcestovať na územie Rumunska, mohol sa svojho práva na vstup do tejto krajiny dovolávať na základe rozhodnutia č. 565/2014 priamo na rumunskom súde. O odopretí vstupu žalobcu do krajiny však rumunské správne orgány nikdy nerozhodovali, keďže sa mu neumožnilo do krajiny pricestovať, s tým dôsledkom, že ho správne orgány tohto štátu nemohli podrobiť kontrole na základe príslušného režimu vyplývajúceho z rumunských právnych predpisov. Žalovaná ani jej zástupcovia žalobcovi neodovzdali či nedoručili ani prípadné písomné a odôvodnené rozhodnutie Rumunska o odopretí jeho vstupu do krajiny. Jediný úkon, ktorý žalobcu v prejednávanej veci poškodil, tak bolo odmietnutie jeho nástupu do lietadla žalovanej. Z tohto dôvodu sa obrátil na cyperský občianskoprávny súd, aby preukázal, že odmietnutie nástupu do lietadla predstavuje za daných okolností porušenie prepravnej zmluvy a/alebo nezákonné konanie.
- 20 Pokiaľ ide o prejudiciálne otázky 4 a 5, vnútroštátny súd žiada o rozhodnutie, či je za okolností týkajúcich sa prejednávanej veci možné predpokladať, že išlo o rozhodnutie o odmietnutí nástupu do lietadla v zmysle nariadenia č. 261/2004, zakladajúce právo domáhať sa náhrady škody spôsobenej žalobcovi leteckým dopravcom, ktorý bol povinný realizovať predmetný let a prepraviť žalobcu do Bukurešti.